

V.V.

No. 57

PUBLICATIE

VAN DE

NEDERLANDSCH-INDISCHE
WEGENVEREENIGING

WEGBEBAKENING

No. 4.

WEGKILOMETREERING.

PUBLICATIES OVER WEGBEBAKENING.

No. 1, 2 en 3 handelen onderscheidenlijk over :
de veiligheid op den weg ;
de instandhouding en bruikbaarheid van den
weg ; en
de wegbakens.

DE WEGKILOMETREERING.

1. Reeds sinds zeer langen tijd worden in nagenoeg alle landen langs de wegen op regelmatige afstanden palen geplaatst, ten einde een vaste afstandsindeeling langs de wegen te scheppen. Dit zijn de bekende (mijl- of) kilometer- (en voor de onderverdeeling veelal hectometer-) palen.

Zij maken het mogelijk (b.v. t.b.v. het wegbeheer) een weggedeelte nauwkeurig aan te duiden en langs den weg gaande, dit te onderkennen, hetgeen zonder bedoelde palen niet doenlijk zoude zijn.

Tevens kunnen de hier bedoelde teekens dienst doen als weg- en afstandwijzers en zoo den weggebruikers ten nutte strekken.

Voor al met 't oog hierop is het dan echter noodzakelijk, de betrokken palen en de plaatsing daarvan (in het kort, de geheele kilometreering) overal volgens een zelfde systeem in te richten en te doen geschieden, zoodat de voor den weggebruiker door middel van deze aanduidingen verkregen inlichtingen zonder kans op misverstand begrijpelijk zijn.

2. Ook hier te lande bestaat een afstandsindeeling, als vorenbedoeld, reeds geruimen tijd. Voorheen werden daarvoor — en nog worden daarvoor in de Buitengewesten — de bekende (mijl-) „palen” (rond 1500 m. uit elkaar staand) gebezigd. In den lateren tijd komt, vooral op Java, een indeeling in km's met behulp van kilometerpalen veel voor.

De vorm en de plaatsing dezer palen zijn in Indië echter nog niet aan een vast systeem gebonden; integendeel geeft Java zelfs reeds groote, ongewenschte verscheidenheid op dit gebied te zien.

Ondervolgend zal worden nagegaan, op welke wijze de kilometreering der wegen hier te lande doeltreffend kan plaats vinden.

Daarbij zullen afzonderlijk worden behandeld: a/ de kilometerpalen; en b/ de methode, naar welke deze zijn te plaatsen.

3. Allereerst moet worden nagegaan, welke palen noodzakelijk zijn. Hoewel de aanwezigheid van hectometerpalen stellig (vooral voor den wegbeheerder) gemak oplevert, zullen die naar dezerzijdsche meening hier te lande nog niet als regel kunnen worden geplaatst. De kosten daarvoor n.l. zijn wegens de groote uitgestrektheid van het wegennet, dat slechts een betrekkelijk geringe gemiddelde verkeersdichtheid heeft, te hoog, dan dat daartoe thans al zou kunnen worden overgegaan. Men zal dus hier moeten en ook kunnen volstaan met alleen kilometerpalen.

De vorm hiervan behoort zóó te zijn, dat voldoende ruimte wordt geboden om het noodige opschrift duidelijk zichtbaar in letters en/of cijfers van genoegzame grootte te kunnen plaatsen. Tevens zal de inrichting zóódanig dienen te zijn, dat het voor de weggebruikers nuttige deel van dit opschrift door hen, bij het voorbij rijden van den paal, gemakkelijk kan worden afgelezen.

Op de palen dient in de eerste plaats aangebracht te worden een getal, dat aangeeft hoeveel km's de paal (langs den weg gemeten) verwijderd is van een bepaald, vast uitgangspunt der telling. In enkele landen is dit kilometergetal niet op de palen vermeld. Echter zijn in dat geval behalve de kilometerpalen ook hectometerpalen in gebruik, op welke laatste dan alleen het kilometergetal is aangebracht. Een kilometerpaal, gelegen tusschen twee hectometerpalen, b.v. tusschen 29⁹ en 30¹ is dan vanzelfsprekend kilometerpaal 30; onzekerheid daaromtrent behoeft dus niet te bestaan.

Aangezien hier te lande als regel alleen kilometerpalen zullen worden gebezigd, vervalt deze mogelijkheid en is een eerste vereischte, dat elke paal het bijbehorende kilometergetal draagt.

Het kennen van het kilometergetal maakt reeds eenige oriëntering voor den weggebruiker mogelijk, doch nog niet gemakkelijk. Met 't oog daarop is uitbreiding van het opschrift gewenscht en wel met :

a/ den naam der plaats, welke als uitgangspunt der telling is aangenomen, b.v.

Batavia

145

b/ de namen der aan weerszijden 't dichtstbij gelegen plaatsen, met de afstanden tot deze plaatsen in km's.

Voor al laatstbedoelde opschriften zijn, naar de ervaring geleerd heeft, van groot gemak voor de weggebruikers, die, bij het passeeren van een paal, dan onmiddellijk weten, hoeveel km's zij nog hebben af te leggen, om de eerstvolgende plaats, in de richting waarvan zij gaan, te bereiken.

In het buitenland wordt op elken paal verder nog wel aangegeven de klasse en het nummer van den betrokken weg. Daar de klasse-indeeling der wegen hier te lande, welke nog moet worden ingevoerd, aan veel veranderingen in de naaste toekomst onderhevig zal zijn en aan een nummering, als bedoeld, nog niet gedacht kan worden, kunnen deze toevoegingen in Ned. Indië nog achterwege gelaten worden. Ook een vermelding der hoogte-ligging van den betrokken paal (boven den zeespiegel), als wel voorkomt, schijnt hier te lande voorloopig te kunnen worden gemist — in uitzonderingsgevallen kan zulks echter aanbeveling verdienen.

4. Houdt men zich aan voren aanbevolen opschriften, dan kan aan de palen in kwestie een eenvoudige vorm worden gegeven.

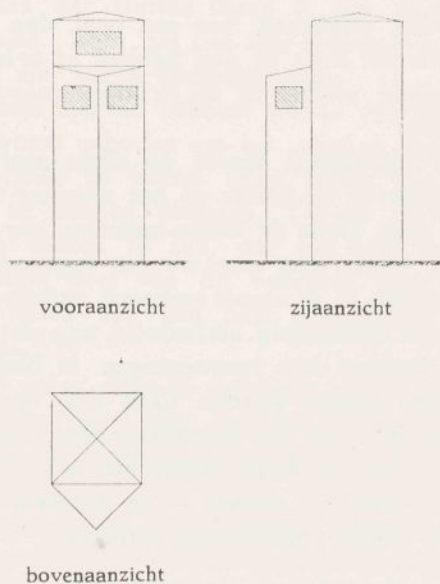
Als eenvoudigste model vindt men in gebruik den in horizontale doorsnede ronden, of wel veelhoekigen paal. Op een dergelijken paal is dan meestal uitsluitend een kilometergetal aangebracht, en dit wel op een vlak (een in den steenen paal ingemetselde plaat), dat evenwijdig aan de lengte-as van den betrokken weg staat.

Voor het kilometergetal is dit ook inderdaad de beste plaats.

De zichtbaarheid is voor van beide richtingen komende weggebruikers even groot, en, hoewel de tijd van zichtbaarheid kort is (alleen de onmiddellijke nabijheid van den paal geldt ten deze), is deze tijdsduur toch meestal voldoende, daar slechts een enkel getal behoeft te worden afgelezen.

Waar de paal mede gebruikt wordt voor mededeelingen, als boven genoemd, wordt hier te lande wel een vorm gebezigd, schetsmatig in fig. 1 weergegeven.

Fig. 1.

Op het evenwijdig aan de as van den weg staande, en daar naar toe gekeerde vlak, boven aan den paal, wordt het kilometergetal geplaatst. De namen der dichtstbij gelegen plaatsen en de afstanden tot daar staan op de beide, schuin naar den weg gekeerde vlakken vermeld.

Voor zoover is kunnen worden nagegaan, voldoet dit model zeer goed. Het aanbrengen der plaatsnamen ge-

schiedt echter op hinderlijk verschillende wijze, n.l. of zóó, dat men, den paal naderend, kan aflezen den naam der plaats (en den afstand er heen), vanwaar men komt, of zóó, dat men kan aflezen den naam der plaats, waarheen men gaat. Dergelijke verschillen zijn ongewenscht, omdat zij verwarring stichten en in de hand werken.

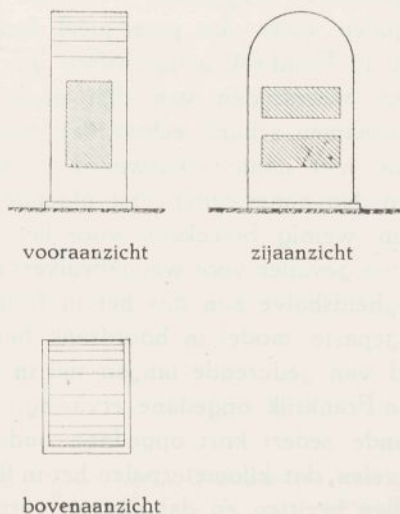
Naast hetgeen hier te lande gebruikelijk is, moge met een enkel voorbeeld worden aangegeven, hoe een en ander wel in het buitenland is geregeld. Daar de kilometreering in Frankrijk om haar doelmatige inrichting bekend staat, zullen ondervolgend in het kort de vorm en inrichting der Fransche palen worden weergegeven.

De hectometerpalen (zooals reeds uiteengezet, voor Indië voorloopig niet van belang) zijn vierkant en dragen als opschrift alleen het afstandsgetal, in volgenden vorm:

$$49 \overset{K}{6}$$

De kilometerpalen hebben het model, in fig. 2 afgebeeld.

Fig. 2.

Zij staan met één der smalle zijden naar den weg toegekeerd. Op dit smalle zijvlak is aangegeven de klasse en het nummer van den betrokken weg, b.v. $\frac{N}{31}$ voor een „route nationale” (primairen weg) en $\frac{D}{7}$ voor een „route departementale” (secundairen weg). Op de van den weg afgekeerde smalle zijde van den paal staat vermeld de naam van het departement, waarin de paal zich bevindt, en de hoogteligging ervan boven den zeespiegel.

Elk breed zijvlak van een paal draagt de namen van twee aan den betrokken weg gelegen plaatsen, met vermelding van de afstanden daarheen. Bovenaan is vermeld de naam van de eerstvolgende plaats, hoe groot of klein deze ook is. Daaronder vindt men den naam der eerstvolgende, eenigszins aanzienlijke stad. Is deze stad zelve de eerstvolgende plaats, dan vormt de naam daarvan het eenige opschrift. Bedoelde aanduidingen zijn zóódanig op de beide breede paalvlakken aangebracht, dat men, den paal naderend, de namen der plaatsen kan aflezen, naarwaar men zich beweegt.

5. De boven beschreven, hier te lande reeds in slechts enkele gewesten toegepaste, volledige inrichting der kilometerpalen blijkt dus principiëel dezelfde te zijn als die, welke in Frankrijk aangetroffen wordt.

Het aan weerszijden van den paal vermelden van twee plaatsnamen schijnt echter een complicatie, welke voor Indië niet aanbevelenswaard is te achten. Het weten van den naam eener eerstvolgende dessa of andere plaats van weinig beteekenis voor het verkeer is toch in de meeste gevallen voor weggebruikers niet van belang. Eenvoudigheidshalve kan dus het in Indië reeds hier en daar toegepaste model in hoofdzaak behouden blijven. Op grond van gedurende langen tijd in Europa en wel speciaal in Frankrijk opgedane ervaring, zoowel als van hier te lande sedert kort opgedane ondervinding is dus aan te bevelen, dat kilometerpalen het in fig. 3 afgebeelde model zullen bezitten en dat daarop vermeld worde :

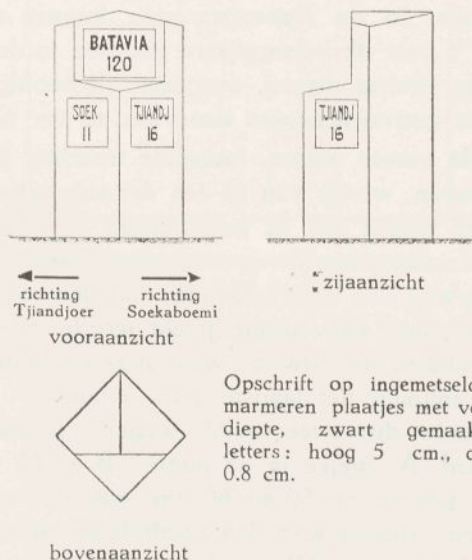
a/ boven aan den paal, op een vlak, evenwijdig aan de as van den weg, zwart op wit het kilometergetal met den naam der hoofdplaats, van waaruit de telling is geschied; en

b/ op de beide schuine, naar den weg gekeerde zijvlakken van den paal zwart op wit de namen der beide omliggende, eenigszins aanzienlijke plaatsen en de afstanden tot deze in km's — laatstbedoelde opschriften worden zoodanig aangebracht, dat men, den paal naderend, den naam kan lezen van de plaats, naarwaar men zich beweegt. *)

De afmetingen der letters en cijfers bedragen : hoogte 5 cm., dikte 0,8 cm.

Fig. 2.

Schaal 1 : 25.

*) Voor het aangeven van lange plaatsnamen is het gewenscht afkortingen te gebruiken: Soek. voor Soekaboemi; Tjandj. voor Tjandjoer; enz.

6. Wat aangaat de methode, naar welke de palen zijn te plaatsen, kan hier weinig worden medegedeeld over ervaring. De meeste tellingen gaan, zooals reeds aangestipt, straalsgewijze uit van een vast punt. De vragen, welke punten daarvoor in elk der verschillende deelen van een zeker land zijn te nemen, en hoe kilometertelling op verbindingswegen tusschen hoofdwegen in moet geschieden, worden op uiterst verschillende wijzen beantwoord. Ondervolgend is aangegeven, hoe deze materie op voor Ned. Indië doeltreffende wijze zoude kunnen worden geregeld.

7. Kilometertelling geschiede op de hoofdwegen straalsgewijze, van uit centrale punten.

Op Java dienen hiervoor in elk der provincies de hoofdsteden daarvan en loope de kilometertelling, van die hoofdplaatsen uitgaand dus, op, tot aan de grenzen der provincies. In de Buitengewesten kunnen als centrale punten 't best de belangrijkste plaatsen in de meest ontwikkelde streken dienen, aangezien de hoofdplaatsen der gedachte gouvernementen daarvoor te ver uiteenliggen.

Op de groote wegen, loopende tusschen twee radiale hoofdwegen, worde van af één der snijpunten van eerstbedoelde wegen met de hoofdwegen de kilometertelling van den radialen hoofdweg voortgezet, totdat bedoelde verbindingsweg den eerstvolgenden radialen hoofdweg treft. Het snijpunt, vanwaaruit geteld worde, zij gelegen op dién radialen hoofdweg, waarlangs de kilometertelling bij het snijpunt het laagste getal aangeeft.

Heeft men dus twee radiale wegen, uitgaande van de hoofdstad A, welke in de punten B en C, onderscheidenlijk gelegen op 50 en 60 km. van A, verbonden zijn door een grooten weg, dan wordt de kilometertelling van den radialen weg AB, op den verbindingsweg BC ook voortgezet van het punt B naar het punt C, waar de tweede radiale weg gesneden wordt.

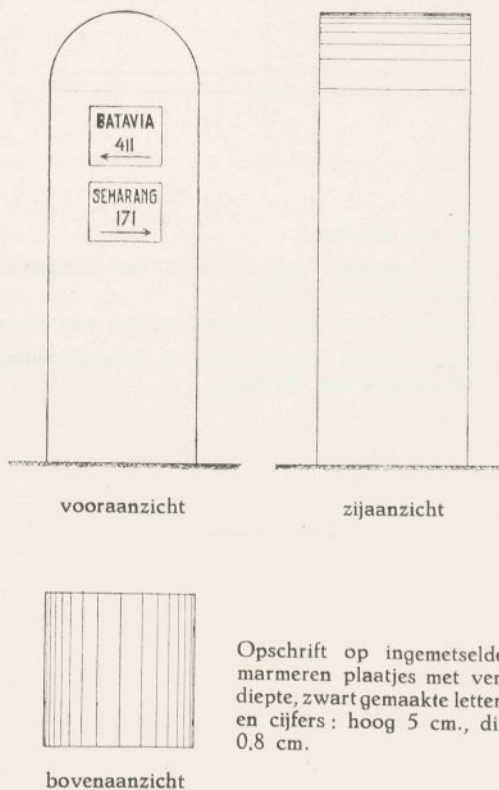
Op alle kilometerpalen, welke getallen dragen, die van af de centrale hoofdplaats uit gerekend zijn, worde

de naam van deze hoofdstad boven het kilometergetal vermeld.

Op weinig belangrijke wegen worde de kilometertelling der hoofdwegen niet doorgezet. Op zulke wegen geve het kilometergetal alleen aan den afstand tot het beginpunt van den betrokken zijweg zelf.

Fig. 4.

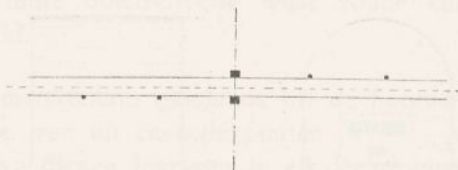
Schaal 1 : 25.

De palen worden, indien de plaatselijke gesteldheid dit toelaat, zóódanig geplaatst, dat, langs den weg voortgaande in de richting, waarin de kilometertelling oploopt, men de palen aan de rechterhand heeft. Bij het

gaan van één tellingsgebied in een ander (op Java b.v. van één provincie in een andere) komt men dus na het passeeren van de grens de palen aan den anderen kant van den weg tegen. Tevens loopt de voorheen opgaande kilometertelling dan af. Op de grenzen in kwestie worden dan twee palen opgericht van het in fig. 4 gegeven type, volgens de in fig. 5 voorgestelde situatie.

Fig. 5.

- : as van den weg.
- . - . - . : grens tusschen twee gebieden van kilometertelling (b. v. tusschen twee provincies).
- : grens-kilometerpaal (aan weerszijden van den weg).
- : kilometerpaal (bij oplopende kilometertelling aan den rechterkant van den weg).

—————

ISLANDSCHENDE
VERGEVEN

VERKEER

